

написав свою статю. Що до самого напрямку статі д. Лівотова, то за його говорить той орган, де вона надрукована, і, правду сказати, автор досить совістно виконав обовязки, які накладає редакція на своїх співробітників, — тенденція і погляд „Русскаго Обзорнія“ проглядають скрізь, де треба, де й не треба. Юрий Кониський, на погляд автора, ще від чрева матери був призначений промислом до того, щоб привести відірваних чад православия та Росії в матерні обійми. До сього вело Юрия провидінне і в дальшому його життю; домашнє вихованнє сприяло тому, щоб розвинути ту силу волі, яку повинен був виявити Юрий в своїй боротьбі; академічна наука та дисципліна „виробила з його чоловіка сталого, сьміливого — чоловіка, що нехибно йде за приписами висої власти, і в виконанню сих останніх бачить не обмеженнє своїх прав та своєї діяльности, а — закон, що направляє житє „къ благимъ предначертаніямъ“, і через те все виконує сі „приниси старанно та з любовію“ (III стор. 374). Далі, провидіннє схотіло поставити Юрия, „яко возженнаго свѣтильника“, на високому місті, щоб він свѣтив більш ясно; а російський уряд — сей толковник промислу і найкращий його провідник — постановив його на білоруську катедру, щоб він шукав правди для сього народу і найшов її нарешті в Росії.

Таким з'являєть ся у автора Кониський, сей оборонець народа, заступник його перед польським урядом. Він був справді чоловіком, що шукав правди для свого народу, шукав її, де міг; не знайшовши правди в Речи Посполитій, він звернувся до Росії. Він був певен, що найде її власно тут, а чи найшов її — се иньша річ.

В відділі архиєпископської діяльности Кониського автор дуже тенденційно говорить лише про те, що К. робив в своїх відносинах до Росії і майже кількома фразами згадує про події його в Польщі. Через те з першого разу виносим таке вражіннє, що уся діяльність Кониського в Могилеві складала ся лиш з того, що він писав до Синоду, до обер-прокурора, їздив до Москви, говорив проповіді цариці. Взагалі про статтю треба сказати: нічого нового нема, а старе перевернуто.

С. Л.

С. Пѣтуховъ — Гимназія высшихъ наукъ кн. Безбородко въ Нѣжинѣ (Журналъ Мин. Народ. Просв. 1895, IX 72—129).

По змісту отся статя поділяєть ся на дві нерівні частини, з котрих першу автор присвячує викладу історії згаданої інституції до часу реформи (1832 р.). Коротенько згадавши про громадський рух за імператора Олександра I, про загальнє змагання до розповсюднення осьвіти, автор оповідає про О. й І. Безбородьків і заложення за регламентом

першого з них тієї інституції. Далі автор переходить до історії гімназії за перших директорів її Кукольника і Орлая і додає характеристику їх самих й їх діяльності, а теж й декотрих професорів з згадок вихованців гімназії. Оповіданням про гонення за часи Ясновского на „вольнодумній“ напрямок й реформу гімназії в 1832 р. закінчуєть ся перша частина статі.

В другій частині (У глава) ми знаходимо біографію й характеристику діяльності найбільш відомих вихованців „гімназії вищихъ наукъ кн. Безбородко“, між ними М. Гоголя й Е. Гребінки. Автор не застановляє ся на всім відомій біографії Гоголя, він тільки оповідає про початок літературної діяльності Гоголя в гімназії й про його пристрасть до театру, де він був завзятим ініціатором, енергічним режиссером і талановитим виконавцем комічних ролей. Окрім старих праць про Гоголя, автор користуєть ся й більш повними розслідами і статями В. Шенрока („Матеріялы для біографіи Н. В. Гоголя“ й дрібні статі), П. Владімірова („Изъ ученическихъ лѣтъ Н. В. Гоголя“) і иньших. Біографія Е. Гребінки більш повна й не обмежуєть ся тільки шкільними роками сього письменника. Автор наводить згадки І. Кулжинського про Е. Гребінку з часів його вчення в гімназії, коротенько оповідає про літературну діяльність й закінчує свій біографічний етюд випискою з критичної статі в Современнику 1848, XI, що характеризує Гребінку, як письменника, його напрямок й значінне в історії російської літератури.

Таким робом статя д. Петухова, зроблена компілятивно на підставі ранійше надрукованих матеріялів, хоч і не подає нових звісток, але всеж користна для тих, хто не може познайомитись з трактованими в ній питаннями з ширших праць, як М. Гербеля „Гимназія высшихъ наукъ и лицей кн. Безбородко“ і І. Лавровского „Гимназія высшихъ наукъ кн. Безбородко въ Нѣжинѣ“.

О. Г-ий.

Писання Трохима Зіньківського, зредакував Василь Чайченко, книга друга, Льв., 1896, ст. II+324+IV.

Другий том писань Зіньківського містить в собі статі публіцистично-наукові. Лише частина їх була приготована автором до друку і видрукована ще за життя його (Національне питання в Росії, Тарас Шевченко в світлі європейської критики і дрібнійші замітки), иньші, як: Молода Україна, Фіхте Старший, і не призначались автором до друку, представляючи з себе відчити в кружку приватнім; найширша розвідка — про штунду, зісталась невиконаною. Небіжчик мав велике замилованне до науки, і певне за якийсь час став би визначним діячем на полі науковім, але смерть спіткала його власне тоді, як здобувши в такихи труднощами вищу освіту, забирав ся він до свобідних студій, і в видру-